

Vaše Excellence, vážený otče arcibiskupe, paní náměstkyně, pane náměstků, paní Penderecká, dámy a pánové, milí hosté,

je pro mě velkou ctí, že jsem dnes, a mám tím na mysli v tomto období, kdy si celá Evropa připomíná 30. výročí znovu vybojované svobody a demokracie v bývalých postkomunistických zemích, obdržel toto vyznamenání, neboť právě Polákům v tomto neúnavném boji dlužíme mnohé.

Když jsem poprvé koncem 80. let navštívil Polsko v rámci přípravy výstavy *České a slovenské sochařství 1948-1988*, byl jsem velmi zaskočen, v jak složitých ekonomických podmínkách se na rozdíl od tehdejšího Československa nacházela polská společnost. Na druhé straně jsem ji ale obdivoval právě za to, jak tomuto období nesvobody dokázali Poláci čelit, a to nejen díky nekompromisnímu postoji opozičního odborového hnutí Solidarność, ale také jinými nenásilnými formami např. oranžové alternativy, jejíž akce jsem se osobně ve Varšavě zúčastnil.

Tehdy nás doprovázela polská překladatelka a stále nás kritizovala za to, že jsme u nás příliš apatičtí, jaksi smíření se stavem věcí, a protože studovala českou literaturu, měla pro to vysvětlení – jste národ Švejků, který si za každých okolností pomáhá humorem a čeká, že se to nějak vyřeší samo. Bylo mi trapně, ale pak jsem byl velmi rád, že k definitivnímu pádu totalitních režimů ve střední Evropě došlo právě u nás v Praze a to formou nenásilné Sametové revoluce, jejíž tváří byl Václav Havel a blízký přítel Lecha Wałęsy.

Jednoho člověka jsme vám Polákům zvláště záviděli, a to byl krakovský arcibiskup a pozdější papež Jan Pavel II. Dodnes jsem bytostně přesvědčen o tom, že pokud měl někdo zásadní podíl na pádu železné opony, pak to byl bezesporu on, neboť byl zárukou vysoké morální síly a duchovní čistoty, kterou opět tolik postrádáme.

V té době jsem však netušil, že jeho pozdější návštěva Olomouce zcela změnila odborné směřování naší instituce, a to konkrétně v roce 1995 v rámci svatořečení sv. Jana Sarkandera. Tehdy vyzval českou katolickou církev k obnově a vzniku nových diecézních muzeí. Tenkrát jsme skutečně o této myšlence uvažovali, ale až výzva Svatého otce nás přiměla k tomu, že jsme v roce 1998 společně s olomouckým arcibiskupem Janem Graubnerem založili první Arcidiecézní muzeum v českých zemích spravující mimořádnou uměleckou sbírku Olomouckého arcibiskupství, jež je součástí světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

Jedním z velkých počinů této nové instituce, která od počátku vyvíjela rozsáhlou badatelskou činnost, byla mj. identifikace tzv. *Madony z Nisy*. Právě Arcidiecézní muzeum a jeho odborníci měli totiž zásluhu na tom, že se konečně po šedesáti letech

podářilo rozklíčovat osud této vzácné Madony, která byla do té doby za neznámých okolností uložena ve sbírkách Muzea umění a díky iniciativě Její Excellence Grażyny Bernatowicz a polských archivářů pak mohla být navráćena zpět do Polska.

Po otevření Arcidiecézního muzea v roce 2006 jsme si také uvědomili, že je zapotřebí vyvážit staré – mám na mysli duchovní umění – s uměním moderním a to v mezinárodním kontextu. Proto jsme o dva roky později v rámci výjezdního zasedání ministrů kultury V4 založili SEFO – Středoevropské fórum Olomouc, jehož hlavním smyslem je kromě realizace nové budovy se stálou expozicí a mezinárodním badatelským centrem především systematické podchycování různorodých projevů nejen výtvarné kultury středoevropského regionu.

Olomoucké Muzeum umění se více jak deset let snaží o cílenou odbornou činnost v této oblasti, zde připomenu jen některé společné výstavní projekty: autorské výstavy Magdaleny Abakanowicz a Alfréda Lenici, souborné výstavy *Abstrakce Pl*, *Abstrakce v polské malbě 1945-2017* či výstava *Krakovští židé mezi světovými válkami* nebo *Československý a polský design 60. let 20. století*. Nejrozsáhlejším projektem je však výstava *Rozlomená doba 1908-1928 / Avantgardy ve střední Evropě*, kterou Muzeum umění připravilo ve spolupráci s partnery zemí V4 a jež byla zahájena koncertem světově proslulého díla *Credo* od legendárního polského skladatele a dirigenta Krzysztofa Pendereckého.

V této souvislosti nutno podotknout, že právě spolupráce s polskými partnery patří k těm nejintenzivnějším, protože právě tam dlouhodobě spolupracujeme s celou řadou vynikajících polských institucí, odborníků a umělců, významně nám pomáhají naši zřizovatelé, regiony i města, ale také obě velvyslanectví, kulturní instituty či nadace. Byli jsme proto velmi rádi, když jsme od ministrů kultury V4 před dvěma lety získali za naši práci Mezinárodní visehradskou cenu, kterou nám předal symbolicky v polské Gdyni ministr kultury a národního dědictví Piotr Gliński. Všem za to patří velký dík.

Na závěr mi dovoluťe, abych poděkoval ministrovi zahraničních věcí Jacku Czaputowiczovi za toto vyznamenání, které přestože je oceněním jednotlivce, tak je také oceněním celé naší instituce. Rád bych proto poděkoval také všem svým kolegům a spolupracovníkům.

Děkuji vám za pozornost

Děkovná řeč Michala Soukupa za udělení čestného vyznamenání Bene Merito 25. 11. 2019 na Velvyslanectví Polské republiky v Praze.